

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 177/2024-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 10T/47/2023 a postupu Krajského súdu v Trnave v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu z 11. januára 2024 takto

rozhodol:

- Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
- Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **nevýhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 20. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10T/47/2023 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v súvislosti s rozhodovaním o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu podanej 11. januára 2024. Okrem vyslovenia porušenia označených práv navrhuje prikázať vo veci konajúcim všeobecným súdom prepustiť ho z väzby na slobodu. Zároveň požiadal o ustanovenie jeho obhajcu v trestnom konaní aj za jeho právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 10T/47/2023 trestne stíhaný pre prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. e) a j) Trestného zákona a pre

pokračovací zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. b) a ods. 3 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona.

3. Na hlavnom pojednávaní 11. januára 2024 sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú okresný súd uznesením č. k. 10T/47/2023-527 z toho istého dňa zamietol. Zároveň zamietol aj ponúknutú peňažnú záruku ako náhradu za väzbu a túto nenahradil ani dohľadom probačného a mediačného úradníka. Ihneď po vyhlásení prvostupňového rozhodnutia (11. januára 2024) sťažovateľ podal proti nemu sťažnosť.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ tvrdí, že ku dňu podania ústavnej sťažnosti (spísal ju 19. februára 2024) nebolo o jeho opravnom prostriedku proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu rozhodnuté nadriadeným krajským súdom a v tejto okolnosti nachádza porušenie jemu ústavou v čl. 17 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru garantovaného práva na neodkladné a urýchlené rozhodnutie o osobnej slobode.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť postupom okresného súdu a krajského súdu v konaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, a to v súvislosti s nedodržaním požiadavky neodkladného a urýchleného rozhodnutia o osobnej slobode.

6. Pred tým, ako ústavný súd pristúpil k tomu, aby sa zaoberal podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa, skúmal, či ústavná sťažnosť spĺňa náležitosti vyžadované zákonom o ústavnom súde podľa § 123 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1 a § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Aj s prihliadnutím na žiadosť sťažovateľa o jeho ustanovenie ústavný súd uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti, pristúpil k jej predbežnému posúdeniu napriek uvedenému nedostatku.

7. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05). V označených ustanoveniach ústavy sú teda obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 34/07, IV. ÚS 333/08, IV. ÚS 263/2018).

8. Ústavný súd stabilne judikuje, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle § 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

9. Pokiaľ ide o čl. 5 ods. 4 dohovoru, Európsky súd pre ľudské práva judikoval, že tento článok predstavuje jeho *habeas corpus* ustanovenie. Označené ustanovenie poskytuje zadržanej osobe právo aktívne sa domáhať súdneho preskúmania pozbavenia slobody (pozri rozsudok vo veci Rakevich proti Rusku z 28. 10. 2003, sťažnosť č. 58973/00, bod 43; podobne II. ÚS 642/2017, IV. ÚS 610/2018, IV. ÚS 78/2019).

10. Článok 5 ods. 4 dohovoru tým, že osobám pozbaveným slobody zaručuje právo iniciovať konanie, v ktorom môžu spochybníť zákonnosť tohto pozbavenia slobody, priznáva im právo aj na to, aby po začatí takéhoto konania bolo súdom urýchlene rozhodnuté o zákonnosti pozbavenia slobody a nariadené jeho ukončenie, ak sa ukáže ako nezákonné (pozri rozsudok vo veci Rehbock proti Slovinsku z 28. 11. 2000, sťažnosť č. 29462/95, bod 84).

11. Európsky súd pre ľudské práva judikoval, že z čl. 5 ods. 4 dohovoru nevyplýva povinnosť dvojstupňového väzobného konania. Ak však štát takýto systém zavedie, musia sa v rámci neho poskytovať rovnaké záruky aj v odvolacom (sťažnostnom) konaní (okrem iných pozri rozsudok vo veci Kučera proti Slovensku zo 17. 7. 2007, sťažnosť č. 48666/99, body 107 a 111).

12. Pokiaľ ide o otázku urýchlenosti konania, túto je potrebné posudzovať s ohľadom na všetky okolnosti daného prípadu (rozsudok Veľkej komory vo veci Inseher proti Nemecku zo 4. 12. 2018, sťažnosti č. 10211/12 a č. 27505/14, bod 252).

13. Požiadavka urýchlenosti je menej prísna, ak ide o konanie pred odvolacím (sťažnostným) súdom (rozsudok vo veci Abdulkhakov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198). Avšak vzhľadom na skutočnosť, že „v stávke“ je osobná sloboda jednotlivca, štát musí zabezpečiť, aby bolo konanie vedené čo najrýchlejšie (rozsudok Veľkej komory vo veci Khlaifia a ďalší proti Taliansku z 15. 12. 2016, sťažnosť č. 16483/12, bod 131).

14. Z obsahu ústavnej sťažnosti a ústavným súdom zistených skutočností vyplýva, že sťažovateľ svoju žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu predložil okresnému súdu na hlavnom pojednávaní 11. januára 2024. Okresný súd o tejto žiadosti rozhodol v ten istý deň a v rovnaký deň podal sťažovateľ proti prvostupňovému uzneseniu sťažnosť. Riadny opravný prostriedok sťažovateľa bol spolu s dotknutým spisovým materiálom doručený krajskému súdu 25. januára 2024 a krajský súd o ňom rozhodol 1. februára 2024 v konaní vedenom pod sp. zn. 5Tos/22/2024. Druhostupňové rozhodnutie doručoval účastníkom konania priamo krajský súd, a to 19. februára 2024, t. j. v deň spisania ústavnej sťažnosti sťažovateľom. Podľa zistenia ústavného súdu sťažnostné rozhodnutie adresované sťažovateľovi prevzal príslušný ústav na výkon väzby 21. februára 2024. V čase prípravy podkladov na rozhodnutie ústavného súdu krajskému súdu nebol doklad o doručení uznesenia z 1. februára 2024 obhajcovi sťažovateľa doručený a v rovnaký deň bolo rozhodnutie adresované obhajcovi sťažovateľa uložené na odbernú lehotu, z ktorej si ho prevzal 1. marca 2024.

15. Z opísaného priebehu rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu vyplýva, že relevantné obdobie pre posúdenie zásahu do jeho práv začalo plynúť 11. januára 2024 a skončilo 19. februára 2024, keďže po expedovaní rozhodnutia stranám konania už súdy nijakým spôsobom nemohli ovplyvniť ďalší priebeh doručovania. Celková doba, ktorú možno pričítať na vrub vo veci konajúcich súdov, tak predstavuje 39 dní, z toho 14 dní vecou disponoval okresný súd a 25 dní krajský súd. Obidva súdy teda jednoznačne neprekročili pri svojom rozhodovaní dobu jedného mesiaca. Je síce pravdou, že krajský súd po prijatí rozhodnutia pristúpil k jeho doručovaniu až na 18 deň, avšak s prihliadnutím, že išlo o druhostupňové konanie (pozri bod 12 odôvodnenia tohto rozhodnutia) a rozhodnutie, proti ktorému nie je prípustný opravný prostriedok, ako aj s prihliadnutím, že celková doba konania na krajskom súde nepresiahla judikatúrou ústavného súdu akceptovanú lehotu tridsiatich dní, ústavný považoval postup krajského súdu v tejto súvislosti za síce krajný, ale ešte stále akceptovateľný.

16. Z uvedených okolností danej veci ústavný súd konštatoval, že požiadavky na urýchlenosť rozhodovania o osobnej slobode plynúce z čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru boli v preskúmvanej veci rešpektované.

17. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

18. S ohľadom na už uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

19. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

20. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd tak žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

21. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie

o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2024

Miloš Maďar
predseda senátu